

ณ จุฬา

เรื่อง : อ.ดร.นพ.ศรัณย์ ตันต์พิริสุทธิ์
รศ.นพ.ครองวงศ์ มุสิกถาวร
อ.พญ.วิรินารี คำพิทักษ์

Fast Track Hip Surgery

การผ่าตัดกระดูกข้อสะโพกหักในผู้สูงอายุ

ที่ช่วยให้ฟื้นตัวเร็ว
เพิ่มคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้น

ปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 16 มากเป็นอันดับที่ 2 ของกลุ่มอาเซียน รองจากสิงคโปร์ และคาดว่าประเทศไทยจะเป็น “สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์” ในปี พ.ศ. 2564 จากการที่มีผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง การเกิดอุบัติเหตุในผู้สูงอายุจึงเป็นเรื่องที่พบได้บ่อยครั้ง ส่วนใหญ่มักเกิดจากการลื่นล้มส่งผลให้กระดูกข้อสะโพกที่เปราะบางอยู่แล้วหักได้ง่าย ซึ่งการเกิดอุบัติเหตุในลักษณะนี้ หากผู้สูงอายุได้รับการผ่าตัดอย่างเร่งด่วนก็จะช่วยให้สามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็วและบรรเทาอาการเจ็บปวดให้ทุเลาลงได้

อ.ดร.นพ.ศรัณย์ ตันต์พิริสุทธิ์ หัวหน้าหน่วยออร์โธปิดิกส์อุบัติเหตุ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย กล่าวถึงที่มาของโครงการพัฒนาคุณภาพการรักษาภาวะกระดูกข้อสะโพกหัก (Fast Track Hip Surgery) ว่า โครงการฯ นี้เป็นช่องทางฉุกเฉินพิเศษสำหรับผ่าตัดรักษาภาวะกระดูกข้อสะโพกหักในผู้สูงอายุที่ดำเนินการมาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 โดยได้รับความร่วมมือจากทีมแพทย์และพยาบาลจากชุดผ่าตัดกระดูกข้อสะโพกหักปกติที่มีความเชี่ยวชาญและพร้อมให้การช่วยเหลือผู้ป่วยในทันที ซึ่งการผ่าตัดฉุกเฉินในกรณีนี้พบผู้ป่วยสูงอายุที่เข้าเกณฑ์การผ่าตัดในโครงการฯ มีดังนี้

- เป็นผู้สูงอายุวัย อายุ 65 ปีขึ้นไป
- มีอาการภาวะกระดูกข้อสะโพกหัก
- ไม่มีโรคประจำตัวร้ายแรงที่จะส่งผลต่อการผ่าตัด เช่น หัวใจวาย ภาวะหลอดเลือดดำอุดตัน โรคติดเชื้อและโรคเมะเร็งที่แพร่กระจายไปทั่วร่างกาย เป็นต้น

สำหรับเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ป่วยเพื่อเข้ารับการผ่าตัดนั้น ทีมแพทย์ ออร์โธปิดิกส์ วัสดุแพทย์ อายุรแพทย์และจิตแพทย์ จะเป็นผู้พิจารณาร่วมกัน โดยจะเลือกผู้ป่วยสูงอายุที่มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ผู้ป่วยที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณสมบัติจากทีมแพทย์จะต้องเข้ารับการผ่าตัดฉุกเฉินภายใน 48 ชั่วโมง ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการช่วยให้ผู้ป่วยฟื้นตัวได้เร็วขึ้น ใช้เวลาพักฟื้นที่โรงพยาบาลน้อยกว่าปกติ ทำให้ผู้สูงอายุที่มีภาวะร่างกายอ่อนแอไม่ต้องเผชิญกับการติดเชื้อ หรือเกิดแผลกดทับจากการนอนพักรักษาตัวเป็นเวลานาน อีกทั้งยังส่งผลดีต่อโรงพยาบาลด้วยเพราะช่วยลดจำนวนผู้ป่วยติดเตียง ช่วยให้โรงพยาบาลสามารถรับผู้ป่วยรายอื่นๆ เข้ามารักษาได้ต่อไป

อ.ดร.นพ.ศรัณย์ ตันต์พิริสุทธิ์

รศ.นพ.ครองวงศ์ มุสิกถาวร

อ.พญ.วิรินารี คำพิทักษ์

โครงการ Fast Track Hip Surgery เป็นการดูแลผู้ป่วยสูงวัยด้วยทีมแพทย์สหสาขาวิชา โดยเริ่มจากแพทย์ประจำแผนกอุบัติเหตุ -ฉุกเฉินเข้ามาดูแลผู้ป่วยในระยะแรก **รศ.นพ.ครองวงศ์ มุสิกถาวร** หัวหน้าฝ่ายเวชศาสตร์ฉุกเฉิน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กล่าวถึงการวินิจฉัยอาการผู้ป่วยสูงอายุเมื่อถึงห้องฉุกเฉินว่า เมื่อผู้ป่วยประสบอุบัติเหตุใดๆ มาก็ตาม แพทย์จะคัดกรองเบื้องต้นก่อนว่าผู้ป่วยเข้าเกณฑ์ตามโครงการฯ หรือไม่ หากเป็นผู้สูงอายุเกิดอุบัติเหตุเจ็บบริเวณสะโพก ไม่มีการบาดเจ็บที่อวัยวะอื่นๆ เมื่อทำการเอกซเรย์พบว่ากระดูกข้อสะโพกหัก ก็แจ้งไปยังทีมโครงการฯ เพื่อส่งต่อไปให้ทีมแพทย์ออร์โธปิดิกส์ วัสดุแพทย์และจิตแพทย์ ตรวจร่างกายผู้ป่วยอย่างละเอียดอีกครั้งและเตรียมความพร้อมเพื่อทำการผ่าตัดต่อไป

ในขั้นตอนการผ่าตัด วัสดุแพทย์จะเข้ามาบริหารยาอย่างยิง เนื่องจากผู้ป่วยกลุ่มนี้เป็นผู้ป่วยสูงอายุที่มีความเสี่ยงต่อการให้ยาระงับความรู้สึกมากกว่าผู้ป่วยช่วงวัยอื่นและยาระงับความรู้สึกที่เหมาะสมกับผู้ป่วยสูงวัยแต่ละรายก็แตกต่างกัน **อ.พญ.วิรินารี คำพิทักษ์** วัสดุแพทย์ ฝ่ายวัสดุพยาธิวิทยา โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย กล่าวว่า วัสดุแพทย์ต้องคอยสังเกตผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดเพื่อดูว่าผู้ป่วยมีอาการอย่างไรบ้าง ทั้งก่อนและหลังผ่าตัด หากผู้ป่วยมีอาการปวดก็จะให้ยาระงับปวดในปริมาณที่เหมาะสม หลังจากที่ผู้ป่วยได้รับการผ่าตัดแล้ว ก็จะมีสหสาขาวิชาชีพสาขาต่างๆ เข้ามาดูแลผู้ป่วยสูงอายุในทุกมิติเพื่อช่วยลดและป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงเพิ่มคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น เช่น นักกายภาพบำบัดที่ดูแลเรื่องการเดิน การออกกำลังกายอย่างถูกต้อง นักโภชนาการที่ดูแลเรื่องอาหารให้เหมาะกับสุขภาพ จักษุแพทย์ที่ตรวจวัดสายตา เนื่องจากผู้สูงอายุอาจเกิดอุบัติเหตุจากสายตาพร่ามัว มองเห็นไม่ชัด เป็นต้น

อ.พญ.วิรินารี คำพิทักษ์ กล่าวเพิ่มเติมว่า คนในครอบครัวและญาติก็มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยดูแลผู้ป่วยสูงอายุ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์หรือปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุซ้ำ เช่น หมั่นพามาตรวจสอบสุขภาพอยู่เสมอ และหากเกิดการหกล้มใดๆ ควรรีบพามาพบแพทย์เพื่อทำการเอกซเรย์ เนื่องจากผู้สูงอายุมักจะมีภาวะกระดูกพรุนทำให้กระดูกหักได้ง่าย ยิ่งตรวจพบเร็วและรักษาเร็วก็จะช่วยให้ผู้ป่วยสูงอายุสามารถฟื้นตัวได้เร็วและกลับมาใช้ชีวิตตามปกติได้อย่างมีความสุข

จากวันแรกจนถึงวันนี้ เป็นเวลากว่า 1 ปีแล้วที่โครงการ Fast Track Hip Surgery ได้ผ่าตัดผู้ป่วยสูงอายุกระดูกข้อสะโพกหักมากกว่า 90 ราย **อ.ดร.นพ.ศรัณย์** กล่าวถึงทิศทางของโครงการฯ ในอนาคตว่า ด้านงานบริการจะพัฒนาให้เป็น One Stop Service เพราะหลังจากผ่าตัดแล้วผู้ป่วยจำเป็นต้องมาพบแพทย์หลากหลายสาขา ดังนั้นการรวมการนัดหมายพบแพทย์ของผู้ป่วยเข้าไว้ที่จุดเดียวกัน จะช่วยให้ผู้ป่วยได้รับความสะดวกสบายยิ่งขึ้น สามารถตรวจตามนัดหมายของแพทย์ได้ครบทุกสาขาในการมาโรงพยาบาลเพียงครั้งเดียว อีกทั้งยังมีแผนจะพัฒนาโครงการฯ นี้ให้สามารถบริการผู้ป่วยในวันหยุดได้ เนื่องจากอุบัติเหตุมักไม่เลือกเวลาเกิด ดังนั้นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้บริการผู้ป่วยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะมุ่งมั่นพัฒนาต่อไป นอกจากการรักษาแล้ว โครงการฯ ยังมุ่งเน้นการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในผู้สูงอายุด้วยการพัฒนาอุปกรณ์ตรวจจับความเสี่ยงในการเคลื่อนไหวของผู้สูงอายุ เพื่อเตือนให้ญาติเข้ามาดูแลหากผู้สูงอายุมีความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ เช่น เดินไม่มั่นคง เป็นต้น